

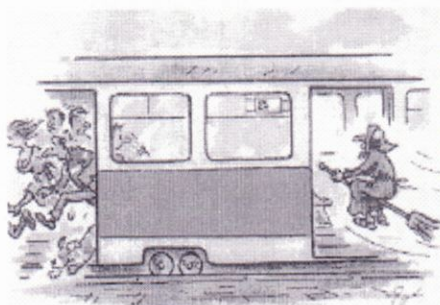
Desatero pražského cestujícího

aneb

Jak užívat služeb MHD ke vzájemné spokojenosti

3. Uvolnění míst osobám starším a se sníženou pohyblivostí

"Při uvolnění míst osobám starším a se sníženou pohyblivostí by měla slušnost panovat na obou stranách."

Třetí téma našeho Desatera jsme již částečně načili v povídání o přepravě osob se sníženou pohyblivostí. V něm jsme vycházeli ze samozřejmého předpokladu, že tito cestující nejsou nikdy odkázáni pouze na sebe, ale že vždy se najde dostatek ochotných spolucestujících, pro něž je podání pomocné ruky samozřejmostí. Bohužel není tomu tak pro všechny, a proto budou následující řádky věnovány právě problému uvolnění míst osobám starším a se sníženou pohyblivostí. Většině cestujících není třeba nepsaný zákon lidské slušnosti připomínat, pro některé je to však věc zcela neznámá anebo, což je vůbec nejhorší, věc známá a ignorovaná. Naším cílem není kritika a příkazy jedné skupině cestujících,

jakékoli "tradiční" škatulkování (mladí - špatní, starší - dobří) je pouze účelové a zavádějící, určité nešvary lze najít u každého z nás. Pohled pražského Dopravního podniku na danou problematiku je určen bez rozdílu všem, kteří stojí o to, aby se i cesta dopravním prostředkem stala důstojnou součástí jejich života.

Stejně se asi škatulkování nevyhneme. Nelze si přeci nepřiznat, že podstatnou část cestujících, jimž bude následující kritika věnována, tvoří mladí lidé. Nebo to snad tak není? Toto je poněkud omezený pohled, nereflektující druhou stranu mince, tj. právě ty cestující, jimž by mělo být místo uvolněno. Snad každému se stala příhoda podobná té následující: Do vozu autobusu, tramvaje či metra nastoupila starší paní. Chvilku stála, než si jí několik mladých sedících cestujících povšimlo a ochotně jí nabídlo své místo. Odpovědi usedající staré dámy bylo v lepším případě bezeslovné zamračení, v horším nevráživá věta "no to je dost!". Nemuselo jít pouze o starší paní, stejně se chovají i někteří starší páni. Jeden ze zaměstnanců pražského Dopravního podniku si dokonce v mládí, kdy denně cestoval daleko tramvají, vedl statistiku, jak lidé reagují na uvolněné místo. Došel k zajímavým výsledkům: místo nabídl ve 498 případech, z čehož bylo 103 krát s díky odmítnuto, 169 krát bylo s díky přijato a 226 krát bylo přijato bez poděkování či alespoň úsměvu. Výše posledního čísla je až zarážející. Určitě nelze tyto cestující podezírat z toho, že tak činí úmyslně, spíše si neuvědomují, že uvolnění místa není samozřejmost, ale svobodná vůle každého jednotlivce. Je tedy nutno jednat podle zásady, že pokud po někom požadují slušnost, měl bych mu dokázat, že si ji zasloužím, neboť sám jsem také slušný. Bez této zásady by se interiéry dopravních prostředků postupně staly válečným polem pro egoistické cestující.

Jistě, bez oboustranné slušnosti by byla těžko představitelná nejen hromadná doprava. Jak ale donutit některé z nás k respektování čehosi, co není ustaveno zákonem, nařízením nebo předpisem? Je pravda, že žádný předpis cestujícím nenakazuje, aby lidem, kteří to potřebují, uvolnili své místo, pokud není těmto lidem přímo vyhrazeno. Podle Městského přepravního řádu je cestující povinen tak učinit na vyzvání oprávněného pracovníka, uzákonit slušnost jako takovou ovšem nelze. Není to ani cílem, slušnost by měla být věcí na zákonech nezávislou a přesto je doplňující. Především mladí lidé se často ptají, proč mají být k ostatním slušní, proč mají uvolnit místo k sezení někomu jinému, když na ně mají stejné právo. Obvykle se jim odpoví, že především starší a invalidní lidé naši pomoc potřebují, stejně jako ji dnešní mladí budou potřebovat ve svém stáří. To není vůbec špatná argumentace, ještě lepší je ale zdůraznit, že je výrazem hrdosti, když mohou pomoci někomu, kdo to skutečně potřebuje. Přepustit místo někomu jinému je tedy správné, i když nám to nikdo neoplatí. Hřát by nás měl především pocit dobře vykonané věci, gesto vstřícnosti od ostatních je pak už jen pověstnou třešničkou na vršku dortu.

To není příliš optimistické na závěr konstatovat, že za naši ochotu se vděku nedočkáme. Tak černá ta situace zase není, naštěstí se od většiny cestujících úsměvu a díky dočkáme. Asi nikdy nás ovšem touto třešničkou neobdaruje skupinka těch nejbezohlednějších, kteří sice moc dobře ví, co správné je a co ne, odmítají se však podle toho chovat. Tito lidé nepustí sednout nikoho, a to pouze z nepochopitelné zlomyslnosti a sobeckosti. Pro všechny ostatní by slova "prosím" a "děkuji" měla být takovou samozřejmostí, jakou jí je každodenní východ slunce. Kdo ví, třeba jednou budou dopravní prostředky připomínat rozkvetlý třešňový sad.